

Lietuva – miškų kraštas. Apie lietuvių pagarbą ir meilę gamtai byloja išlikusios legendos, sakmės, padavimai, dainos ir pasakos.

Unikalioje lietuviškoje pasakoje - „Eglė – žalčių karalienė“ atsispindi pagoniškas žmogaus tikėjimas, jog medžiai ir žmonės yra giminingi.

Šioje pasakoje pasakojama, kaip mergelė, vardu Eglė, maudėsi ežere ir į jos marškinių rankovę įsirangė žaltys. Išsigandusi Eglė davė pažadą ištekėti už žalčio. Pažadą teko ištesėti. Ji apsigyveno Baltijos jūros dugne pas savo vyrą žaltį, vardu Žilvinas. Jiedu susilaukė trijų sūnų: Ažuolo, Beržo, Uosio ir vienos dukrelės - Drebulės. Eglė pasiilgo tėvų ir panorą jus aplankyti, tačiau Žilvinas jai skyrė 3 sunkius darbus, kuriuos įveikusi iškeliavo į tėviškę su vaikais. Žilvinas įsakė niekam neišduoti jo vardo. Eglė, žalčių karalienė, turėjo taip šaukti vyrą: „Žilvine Žilvinėli, jei tu gyvas – atplauk balta pieno puta, jei negyvas – juoda kraujo puta“. Eglės broliai stengėsi išgauti žalčio vardą. Tėvo vardą išdavė tik mažiausioji dukrelė Drebulė. Eglei pašaukus žaltį, atplaukė juoda kraujo puta... Karalienė prakeikė savo vaikus, paversdama juos medžiais ir pati pavirsdama tamsia egle.

Tikima, kad taip Lietuvos miškuose atsirado šie medžiai.

I stotelė: Mikoliškių girininkija

„Kranto“ vidurinė mokykla glaudžius ryšius palaiko su Mikoliškių girininkija. Pradėtas projektas „Miško mokykla“. Mokiniai padeda prižiūrėti mišką, kelia paukščiams inkilėlius, žiemą maitina žvėris. 2004 m. mokinių sodintame miške auga maumedžiai, bukai, ąžuolai, liepos.

Lithuania is the land of forests. A lot of stories, legends, songs and fairytales proclaim respect and love of Lithuanians to the surrounding nature.

In a unique Lithuanian fairytale „Eglė – the Queen of Grass-snakes“ a pagan belief of a man that trees and people are related is reflected.

In this fairy tale is told that when a maiden Eglė was bathing in the lake, a huge grass-snake wreathed into the sleeve of her shirt. Eglė was so frightened, that she promised to marry the serpent and she kept the promise. She settled on the bottom of the Baltic Sea together with her husband serpent whose name was Žilvinas. They had three sons: Oak, Birch and Ash and one daughter Asp. Eglė missed her parents and had a desire to visit them, but Žilvinas gave her three difficult tasks to fulfil. She did well with the tasks and left to her motherland together with her children. Žilvinas ordered not to betray his name. Eglė had to call for her husband „Žilvine, Žilvinėli, if you are alive swim as a white milk foam, if you are dead swim as a black blood foam“. Only the youngest daughter Asp squealed her father's name to her uncles. When Eglė called her husband only the black foam of blood touched her feet on the sea shore...The Queen imprecated her children and turned them to trees. She became a fir herself.

It is now believed that trees appeared in the forests of Lithuania in such a way...

Stop I: Mikoliškių forestry office

„Kranto“ High School is in close contacts with Mikoliškių forestry office. The project „Forest's School“ has been started. Students help to take care of the forest, fix nesting-boxes for birds and feed animals in winter. Larches, beeches, oaks and lindens grow in the forest, which was planted by students in 2004.

Vaikams įdomu girininko įkurtame muziejuje. Čia jie gali pamatyti gyvūnų iškamšų, ragų, dantų, ilčių, paukščių lizdų, įvairių gamtos išdaigų, pavyzdžiui, kelmą, į kurį buvo įaugusios žirklys, o ant to kelmo parašyta – „Žirklys, kurioms apie 50 metų“, orines beržo šaknis, karklų rožes. Karklų rožių fenomenas pastebimas žiemą. Tai vabzdžių pažeisti karklų pumpurai, kurie suformuoja keistą žiedą.

Children like the museum, which was established by forest officer. Here they can see jackstraw of animals, horns, teeth, fangs, bird nests, various nature mischief, for example, a stump which had scissors grown in it and the sign on this stump says – „50 year old scissors”. There is also crampon of the birch and willow roses. The phenomenon of willow roses is noticeable only in winter when the trees have no leaves. Insects damage willow buds in spring which later form weird blossoms.

II stotelė: Minijos upė

Stop II: The Minija River

Turistai gali grožėtis ne tik miškais, bet ir pakeliauti Minijos upe, kuri prasideda pačiose Žemaitijos aukštumose ir baigiasi lygioje Pajūrio žemumoje. Tai galimybė susipažinti su savita Žemaičių krašto gamta, žmonėmis, senosiomis sodybomis, piliakalniais.

Tourists are able not only to adore the beauty of forests but also to travel along the Minija, which begins in the very highlands of Lower Lithuania and ends up in the plain of the seashore. This is a great opportunity to get acquainted with distinctive nature, people, old homesteads and mounds of Lower Lithuania.

„Iš suspaustų krantų per krūvas akmenų galingai veržias visu savo pločiu Minija, džiaugsmingai uždama pergalės himną, kuris dažnai taip liūdnei aidi, tartum upė gailėtus, kad jai reikia jau palikti siaurus, bet tokius gražius giliuosius klonius...“

„The Minija spurts out in all its span across its vicelike shores, through hills of stones, and sings a hymn of win, that sadly sounds, as loss of narrow sightly valleys down it brings...“

Gargždiškis poetas kunigas Mykolas Vaitkus (1883-1973)

Poet priest from Gargždai Mykolas Vaitkus (1883-1973)

Siūlomas maršrutas „Minijos upė“ (Žarėnai – Minijos kaimas). Jame gausu kultūros paveldo objektų. Rekomenduojama keliauti baidare. Sausringos vasaros metu Minija ne visur įmanoma praplaukti, nes maža vandens, todėl baidares vietomis tiesiog tektų persinešti per upės vagas akmenis. Minijos žemupyje vandens turizmui tinkamas ir vidurvasaryje, jis ramesnis. Minija geriausia plaukti gegužės-birželio mėnesiais. Maršrutą, kurio ilgis apie 180 km (trukmė – 7 dienos), galima praplaukti dalimis. Viena iš maršruto dalių (tik 16 km) - Pikteikių kaimas (Mikoliškių girininkija) – Gargždų „Pyla“.

1. Buvusio Pikteikių vandens malūno slenkstis, akmenys.
2. Kauno-Klaipėdos automagistralės pylimas ir tiltas, poilsiavietė.
3. Gargždai - Klaipėdos rajono centras.
4. „Pyla“ - nebeveikiančio buvusio Gargždų vandens malūno užtvanka.

III stotelė: „Pyla“

Minijos užtvanka, kurią žmonės vadina Pyla, buvo įrengta 1910 m. Užtvanka turėjo užtikrinti vandens malūno veikimą, elektros gamybą ir miestelio aprūpinimą elektra. Šis vandens malūnas elektra aprūpindavo visą miestelį. Čia buvo įrengta ir lentpjūvė. Apgruius Pyla buvo rekonstruojama apie 1970-1980 m. Žmonės užtvanka naudojosi kaip tiltu.

Vėliau užtvanką norėta nugriauti, nes ji yra lašišų, šlakių ir žiobrių migracijos į nerštavietes kliūtis, o brakonieriams – patogus postas. Minijos dalis ties Gargždais yra paskelbta ichtiologiniu draustiniu. Kai kurios žuvų rūšys yra saugomos, ribojama jų žūklė. Lašišų bei šlakių žvejyba visiškai draudžiama.

Jei užtvanka būtų sunaikinta, Minija ties Gargždais labai nusektų ir pavirstų į mažytį upeliuką. Miestelio gyventojai nesutiko nugriauti „Pylos“, todėl dabar galima pamatyti užtvankos ir malūno liekanas.

The recommended route is „The Minija River“ (Žarėnai – Minija village). It is recommended to travel by canoe. In the dry summer season it is not always possible to sail across the Minija because it is shallow and therefore canoes should be carried over the rocks. The lower reaches of the Minija are suitable for water tourism and although it is quieter in the middle of the summer it is still abundant of cultural heritage objects. The Minija is the most suitable for sailing in the months of May and June. It is possible to make the route of 180 km (duration - 7 days) in segments. One part of the route (only 16 km) is Pikteikių village (Mikoliškių forestry) – Gargždų „Pyla“.

1. Overfall of former Pikteikių mill, rocks.
2. Bulwark and bridge of Kaunas-Klaipėda highway, resort.
3. Gargždai – the center of Klaipėda district
4. „Pyla“ – the lock of non-operating Gargždai watermill.

Stop III: „Pyla“

Lock of the Minija, called „Pyla“, was established in 1910. The lock had to ensure the operation of watermill, production of electricity and its supply to the town. This watermill used to provide electricity to the whole town. Sawmill was also built here. Dilapidated „Pyla“ was being reconstructed during the period of 1970-1980. People were using the lock as a bridge.

Later it was intended to remove the lock, as it was an obstacle for salmon, salmon trout and vimba migration to spawning ground, however, for poachers it was a very convenient station. The part of the Minija near Gargždai is announced a reservation of ichthyology. Some fish species are protected and fishing is limited. The fishing of salmon and salmon trout is strictly forbidden.

If the lock was destroyed, the Minija at Gargždai would become shallow and turn into a small river. Dwellers of the town did not approve „Pyla“ removing and therefore now it is possible to see the remnants of the lock and mill.

IV stotelė: Kalniškės piliakalnis, Gargždai

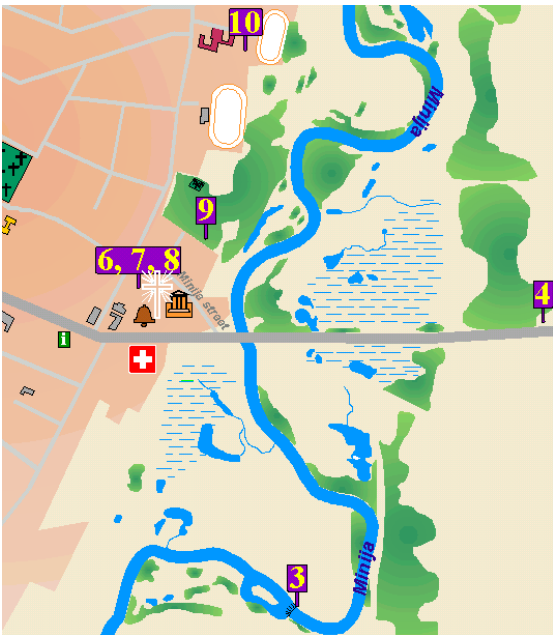
Seniai labai seniai šalia gražuolės upės Minijos vingio, ant Pilalės (*dabar Kalniškės*) piliakalnio žemaičiai pasistatė gynybinę pilį. Gilūs kloniai supa piliakalnį iš šiaurės ir pietų pusių, vakarinis jo šlaitas siekia slėnį. Piliakalnis yra reikšmingas miesto istorijai, archeologiniai radiniai liudija čia buvus senovinę gyvenvietę, davusią pradžią miestui. Didžiuoju riedulys ties piliakalniu žymi Gargždų miesto pradžią. Šis uolienos gabalas, sveriantis 105 tonas ir menantis ledynmečio laikus, buvo rastas melioruojant aplinkines žemes. 2003 m., švenčiant Gargždų miesto 750-ąsias metines, jame iškaltas miesto pavadinimas.

Istoriniuose šaltiniuose Gargždų (<http://www.klaipedos-r.lt/?lt=1090256097>) miesto pavadinimas pirmą kartą paminėtas 1253 metais.

Gargždų geografinės koordinatės:

21° 24' rytų ilgumos

55° 43' šiaurės platumos

Nėra sutariama dėl miesto pavadinimo kilmės, bet pagal populiariausią versiją pavadinimas yra kildinimas iš žodžio „gargždas“ (žvyras, akmenėliai).

V stotelė: Žvyrduobės

Nuo senų laikų Gargždų apylinkėse buvo kasamas žvyras. Sovietmečiu žvyrduobės pradėtos eksploatuoti pramoniniams tikslams. Smulkintas gargždas, žvyras, smėlis buvo naudojami plytų, dujų silikato, gelžbetonio, asfalto gamybai.

Stop IV: Kalniškės mound, Gargždai

Long long time ago Samogitians built a defense castle on the Pilalės mound (now Kalniškės), at the bend of the beautiful Minija. Deep valleys in the north and south surround the mound and its western slope reaches the valley. The mound is a significant monument for the history of the town: findings of archeology are an evidence of the ancient settlement, which laid the foundations for the town. A huge boulder at the mound is the sign of Gargždai establishment time. This piece of rock, weighing 105 tons and reminding of the ice age, was found while improving the surrounding land. In 2003 on the 750 anniversary of Gargždai town the name of the town was carved on this rock.

The name of Gargždai (<http://www.klaipedos-r.lt/?en=1090256097>) for the first time was mentioned in historical sources in 1253.

The geographical location of Gargždai is:

Longitude: 21° 24'

Latitude: 55° 43'

The origin of the name of the town is still an open question but the most popular version is that the name originated from the word „gargždas“ (pebble, broken stone, grit).

Stop V: Gravel pits

Since long, people have been digging grit in the neighborhoods of Gargždai. In Soviet times gravel pits were used for the building industry. Grained pebble, grit and sand were used for the production of bricks, gas silicate, ferroconcrete and asphalt.

Karjerai, pasibaigus naudingoms iškasenoms, palaipsniui prisipildė vandens. Jie tapo populiaria poilsio ir maudynių vieta. Žmonės šiems dirbtiniams vandens telkiniams netgi davė pavadinimus, pvz., „Skaidrusis”.

After the depletion of minerals, the water gradually filled these quarries. They became the most popular resort and bathing-place. People even gave names to these artificial ponds, for example: „Skaidrusis” (*Clear pond*).

VI stotelė: Bažnyčia

Viena seniausių Gargždų gatvių, Minijos gatvė (seniau vadinama Bravoro kalno), yra grįsta akmenimis. Šia vaizdinga gatve kylame aukštin link šv. arkangelo Mykolo bažnyčios, svarbiausio šių dienų Gargždų miesto architektūrinio akcento.

Gargždų katalikų parapijos istorija siekia XVI a. vidurį. Tarp 1535-1540 m. Gargždų dvaro žemėje buvo pastatyta pirmoji medinė katalikų koplyčia. Vėliau bažnyčia buvo uždaryta, perkelta į kitą vietą, dukart nukentėjusi nuo gaisrų ir vėl atstatyta. V-osios Gargždų bažnyčios statybai pasirinktas vilniško architekto Vlodo Lučinsko postmodernistinio stiliaus vienbokštės mūrinės bažnyčios projektas. Statyba pradėta 1989 m. pavasarį, o pašventinta per 1992 m. šv. Kalėdas, nors apdailos darbai dar nėra baigti ir šiandien.

Trinavės bažnyčios bokšto viršuje įrengta varpinė, kurioje skamba varpas, perkeltas iš šventoriuje esančios senosios akmeninės varpinės. Šis varpas buvo nulietas Vokietijoje 1926 m. Gargždų bažnyčios varpas turi šventojo Mykolo arkangelo vardą. Bokšto smailėje iškeltas metalinis kryžius.

Stop VI: Church

The Minija street, one of the oldest streets of Gargždai (the former name – Bravoro mountain street), is pebbled. This picturesque street leads upwards to St. Michael Archangels Church, which is the most important architectural accent of Gargždai town.

The history of Gargždai catholic parish dates back to the middle of 16 century. In the period of 1525-1540 the first wooden catholic chapel was built in the land of Gargždai estate. Later the church was closed, moved to another place, suffered the fire twice and rebuild. For the building of the 5th Gargždai church the postmodern project of single-tower stone church of Vladas Lučinskas, the architect from Vilnius, was chosen. The construction works began in spring of 1989 and it was sanctified on Christmas Day in 1992 although the finishing works are not completed until now.

On the top of the tower of the three-naves Church, the belfry is built, the bell of which was moved from the old stone belfry located in the churchyard. This bell was made in Germany in 1926. The bell of Gargždai church is named after St. Michael Archangel. At the top of the tower a metal cross is fixed.

Gargždų miesto dominuojančiu simboliu tapusiam bokšte įrengtas iš Australijos pargabentas laikrodis, o 1997 m. iš Vokietijos pargabenti 27 balsų vargonai.

Ruošiant pamatų duobę naujojo pastato statybai atsidengė bažnyčios istoriniai klodai – senojo pastato pamatų fragmentai, krūvos didžiulių riedulių. Aptiktas XVIII a. pab. statytos bažnyčios rūsysis, kuriame, istorinių šaltinių duomenimis, palaidoti rūpestingi bažnyčios globėjai Gargždų dvarininkai baronai Igelströmai (XIX a. I p.)

VII stotelė: Koplyčia, varpinė

2002 m. šventoriuje esanti koplyčia ir akmeninė varpinė įtrauktos į Kultūros paveldo objektų vietinį registrą. 2003 m. suremontuota senoji varpinė, kurioje numatyta įrengti parapijos istorijos ekspoziciją.

Apie 1840 m. bažnyčios šventoriuje baronas Feliksas Rönne pastatė mūrinę neoklasicistinio stiliaus Nukryžiuotojo Jėzaus v. koplyčią su rūsiu-mauzoliejumi, o 1842-1844 m. - akmeninę varpinę. Koplyčios mauzoliejuje palaidoti dvaro savininkai.

VIII stotelė: Rinkos aikštė

Šalia bažnyčios – Rinkos aikštė. Aikštė taip pavadinta todėl, kad seniau čia vykdavo turgūs. Prekybos ir turgų privilegija Gargždams buvo suteikta 1600 m. Tačiau savivaldą, Magdeburgo miesto teises, ir herbą (kalaviją su laurų vainiku raudoname fone) miestelis gavo tik 1792 m.

The clock that was brought from Australia is equipped in the tower, which became the dominant symbol of Gargždai town and in 1997 the organ of 27 tones was brought from Germany.

While preparing the foundation pit for the construction of the new church the historical layers of the church – foundation fragments of the old building, piles of large boulders - were found. Basement of the church built in the end of 18th century was found, where, according to history sources, careful patrons of the church, barons and landlords of Gargždai Igelströms (the beginning of 19th century) were buried.

Stop VII: Chapel, belfry

The chapel of the churchyard of 2002 and stone belfry were listed into the local registry of Culture heritage objects. In 2003 the old belfry was repaired where the parish history exposition is intended to be built.

In 1840 in the churchyard a stone chapel of Crucified Jesus of neoclassicism style with basement-mausoleum and in 1842-1844 a stone belfry were built by baron Felix Rönne. The owners of the estate are buried in the mausoleum of the churchyard.

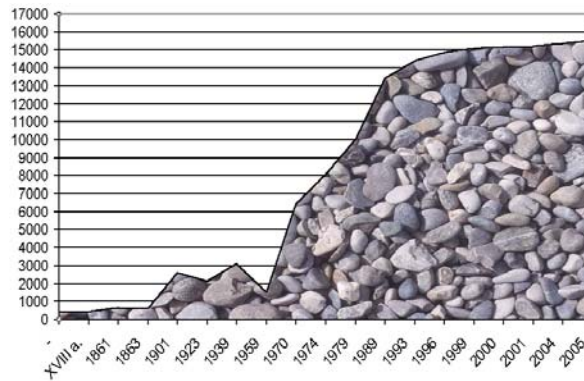

Stop VIII: Market Square

Market Square is situated at the church. The square was named this way because some time ago the market used to take place here. Trade and market privileges were granted to Gargždai in 1600. However, the place received the autonomy, the city Magdeburg's rights, as well as the coat of arms (the sword with laurel in the red background) only in 1792.

Gyventojų skaičiaus augimas Gargžduose:

The rise of population in Gargždai:

Šio krašto žmonių kovas ir jų aukas už Lietuvos Nepriklausomybę primena Rinkos aikštėje pasodintas ažuoliukas.

Šalia Rinkos aikštės esančią Savivaldybės aikštę, vadinamą miesto širdimi, puošia fontanas. Žiemą čia žėri Kalėdinė eglė.

The oak-tree, planted on the Market Square, recalls the fights of the people of this region as well as their victims for the Independence of Lithuania.

The Municipality Square, situated at the Market Square, called the heart of the town, is decorated with the fountain. Christmas Tree glitters here during the wintertime.

IX stotelė: Parkas

Stop IX: Park

Baronų Rönne šeima, valdžiusi Gargždų dvarą XIX a. pr., Minijos pakrantėje pastatė įspūdingus dvaro pastatus, išpuoselėjo vieną gražiausių Žemaitijos dvarų parkų. Senasis parkas yra ko gero populiariausia vieta tarp miesto gyventojų. Iš jo atsiveria nuostabus Minijos slėnio vaizdas. Parko ažuolai mena senus laikus ir yra saugomi kaip gamtos paveldo objektas.

The baron Rönne family, which used to govern the estate of Gargždai, in the beginning of the 19th century built spectacular estate buildings on the riverside of the Minija as well as nurtured one of the most beautiful parks of Samogitian estates. The old park is probably the most popular place among the town dwellers. A wonderful view of the Minija valley uncloses from the park. The oaks of the park commemorate the old times and are protected as the object of nature heritage.

Iš parko teritorijoje stūksančio stataus Minijos šlaito išteka šaltinis, miesto gyventojų meiliai šaltinėliu vadinamas. Tikima, kad jo vanduo turi gydomųjų savybių.

The spring outflows from the scarp of the Minija, situated within the territory of the park, is sweetly called the springlet by the town dwellers. It is believed to have healing powers.

Biologiniu požiūriu įdomi yra Minijos senvagė, esanti parko teritorijoje. Tai rupūžių nerštavietė, kur veisiasi vandens čiuožikai, ankstyvės, lašalai, laumžirgiai, apsiuvos, perluotės, kūdrinukės, vandens skorpionai. Auga mažoji, kuprotoji plūdenos, kanadinė elodėja, skėtinis bėžis, balinis asiūklis, plūduriuojančioji plūdė, plūdinė kurklė, paprastoji nertis, alijošinis aštrys. Upės šlaituose žmonės taip pat renka vaistažoles: čiobrelius, jonažoles, šalpusnius, liepžiedžius.

The Minija wash, situated within the territory of the park, is interesting biologically. This is the spawning ground of the toads, where gerris paludum, taeniopteryx, mayfly, dragonfly, philopotamus, pearl oyster, limnaca stagnalis, and water scorpion breed. Small and fat duckweed, elodea kanadensis, butomus umbellatus, equisetum fluviatile, potamogeton natans, batrachium aquatile, ceratophyllum demersum, and stratiotetum aloidis grow here. On the downhill of the river people also pick herbs: thyme, St. John's wort, coltsfoot, and linden blossom.

Augalai iš parko:

- - corydalis solida
- - paprastasis rūtenis
- - bird-in-a-bush (*spring fumewort*)

Plants from the park:

- - anemone nemorosa
- - baltažiedė plukė
- - European thimbleweed (*wood anemone, crowfoot, smell fox, windflower*)

 - petasites hybridus
 - plačialapis šaukštis
 - butterburr (*pestilence wort, butter-dock, sweet coltsfoot*)

 - alchemilla vulgaris
 - paprastoji rasakila
 - lady's mantle

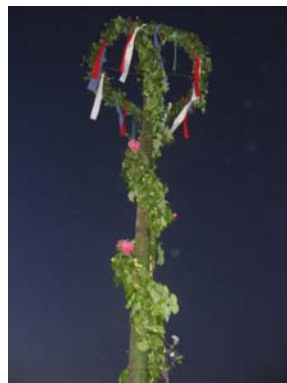
 - veronica chamaedrys
 - paprastoji veronika
 - germander speedwell (*angel's eyes, bird-eye, god's eye*)

 - gegea lutea
 - paprastoji vištapienė
 - yellow star-of-Bethlehem

Vaizdusis Minijos slėnis, dažnai vadinamas dainų slėniu, sukviečia miesto gyventojus bei svečius į vasarą rengiamas šventes, koncertus. Žiemą slėnis traukia snieglentininkus, slidininkus.

Picturesque valley of the Minija, often called the valley of songs, invites the town dwellers as well as guests together to the summer festivals and concerts. During the winter season the valley attracts the snowboarders and skiers.

X stotelė: „Krantas“ vid. m-kla ir geologijos muziejus

Kur Minijos upė suka gražų vingį, ant vaizdingo upės šlaito stovi „Krantas“ vidurinė mokykla. Moksleiviai prižiūri mokyklos aplinką, padeda tvarkyti netoliese esančio parko teritoriją, Minijos pakrantes, atlieka įvairius aplinkos tyrimus.

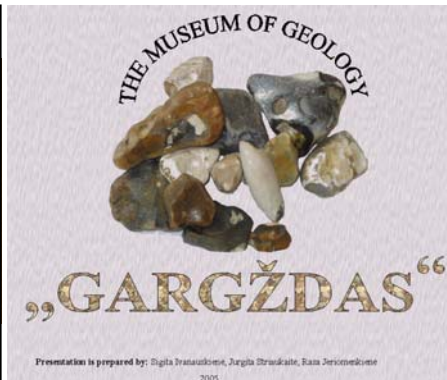
Gargždų „Krantas“ vidurinėje mokykloje 1991m. balandžio 17 d. įkurtas geologijos muziejus „Gargždas“. Jį įkūrė geologų būrelis, vadovaujamas Sigitos Ivanauskienės.

Pavadinimas „Gargždas“ parinktas pagal Gargždų miesto pavadinimą. Geologiškai - tai gamtos apšlifuoti akmenėliai nuo 1 cm iki 10 cm dydžio.

Stop X: „Krantas“ Secondary School and Museum of Geology

„Krantas“ Secondary School is situated on the picturesque downhill of the river, where the Minija makes its beautiful turn. Students maintain the environment of the school, help arranging the territory of the park, which is situated nearby, the riversides of the Minija, as well as carry out various explorations of the environment.

The Museum of Geology „Gargždas“ was established in Gargždai „Krantas“ Secondary School on April 17, 1991. The cluster of geologists under the leadership of Sigita Ivanauskienė established it. Name „Gargždas“ was chosen after the name of Gargždai town. Geologically, it is the stone, polished by nature, the size of which varies from 1 cm to 10 cm.

Muziejuje eksponuojama daugiau nei 900 uolienuų ir mineralų pavyzdžių. Čia vedamos pamokos, vyksta seminarai geologijos, geografijos ir ekologijos temomis, užsiėmimai jaunesiems mokyklos geologams. Muziejus palaiko ryšį su kitais penkiais mokykliniais geologijos muziejais šalyje, dažnai sulaukia svečių iš kitų šalies mokyklų. Daugiau informacijos apie muziejų rasite internete adresu: <http://www.pradinukas.ku.lt/ZMR.htm>

More than 900 rock and mineral samples are exhibited in the museum. Here the lessons are conducted, seminars on geology, geography, and ecology subjects, as well as sessions for the young geologists of the school take place. The museum cultivates the relation with other five scholastic museums of geology in the country. Further information about the museum on the Internet: <http://www.pradinukas.ku.lt/GSC.htm>

Literatūra:

1. Valančiūtė J. Gargždų miesto ir parapijos istorija. „Diemedžio“ leidykla Vilniuje, 1998.

Literature:

1. Valančiūtė J. History of Gargždai Town and Parish. „Diemedis“ publishing house in Vilnius, 1998.